

Yttrande

(L, M, C, Kd)

2021-03-17

Yttrande över Motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan

Yttrandet

Enligt grundskolenämnden och utbildningsnämnden är det behov Jenny Broman identifierat redan uppmärksammat och hanterat på våra grundskolor och gymnasieskolor. Ansvaret och kostnaderna för att tillhandahålla mensskydd bör, som är praxis idag, ligga på de enskilda skolorna. Kostnaderna bedöms dessutom som ringa.

Yrkande

21-03-10



Ärende nr 3.1

Yrkande angående – Motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Grundskoleförvaltningen ser över att alla Göteborgs grund- och gymnasieskolor kan hjälpa elever med mensskydd vid akuta behov, under skoltid och under de tider då skolsyster är obemannad. Kostnaden hanteras fortsatt av skolenheterna själva.
2. Hygienrutinerna i Göteborgs Stads skolor ses över. Alla stadens skolor ska tillhandahålla tvål på skolans toaletter för att kunna garantera god hand- och intimhygien för alla elever som menstruerar.
3. Skolan upplyser och informerar elever om miljövinsten med att använda menskopp, lämpligen på skoltid under ordinarie sexualundervisning.
4. Motionen avslås

Yrkandet

En enkätundersökning som grundskoleförvaltningen genomfört visar att de allra flesta skolsköterskor i skolor med social utsatthet redan tillhandahåller mensskydd i dagsläget till sina elever, behovet är därför redan är tillgodosett. Kostnaden är ringa, varför nämnden inte ser behov av att föreslå något annat ansvar för kostnaden än skolenheterna själva.

Att som ung tjej inte veta om de mensskydd man har med sig kommer räcka skoldagen ut, skapar onödig oro och en ängslighet för både läckage och ofräscherhet. Elever som får menstruation oregelbundet/oväntat och inte har tillgång till skydd blir stressade helt i onödan.

Sverigedemokraterna anser att varenda grundskola och gymnasieskola ska kunna bistå de elever som har glömt att ta med sig mensskydd, eller de som plötsligt står i ett akut behov utan tillgänglighet till att själv kunna införskaffa mensskydd.

Skolsköterskan är inte alltid bemannad, därför är det viktigt att mensskydd finns tillgängligt även i reception och hos elevcoacher. Detta ska fungera likvärdigt på varenda skola.

God och säker handhygien

Att använda mensskydd kräver god handhygien för att det inte ska bli skadligt för kvinnan vid hantering/ införande. Det är viktigt att alla barn och unga kvinnor som menstruerar har tillgång till tvål och vatten på skolan. Detta bör ses över och hanteras likvärdigt i alla stadens skolor.

Likvärdigheten och tillgängligheten till god hygien under skoltid, samt att kunna tillhandahålla mensskydd i skolan vid akuta behov, är helt i linje med de nationella jämställdhetspolitiska målen. Inte minst målet om jämställd hälsa som infördes som ett nytt självständigt mål 2016 och som inbegriper fysisk, psykisk och sexuell/reproduktiv hälsa.

Ingen ska behöva utebli från lektioner på grund av akut brist på mensskydd eller bristande hygien.

Menskoppen, en framtida miljövinst för kvinnan och samhället

Det finns många fördelar med att använda menskopp jämfört med bindor och tamponger: Menskoppen kan hantera större mängder blod än exempelvis tamponger och blir en relativt billig engångskostnad. Färre byten per dag ger mindre irritationer i underlivet. Den är lätt att tömma och skölja ren.

Menskoppen ligger i tiden och den spar på vår miljö. Bindor och tamponger är inte bara resurskrävande i tillverkning, det är också en mycket kemikalie-intensiv process. De flesta tamponger innehåller kemikalier som dioxin, klor och rayon. När tampongerna hamnar på sopdepåer riskerar dessa ämnen att tas upp av jorden och förorena grundvattnet.

Normalt hamnar bindor, tamponger och alla plastemballage runt dessa på sopdepåer och i förbränning. En del hamnar i hav, sjöar och stränder. Alldeles för många spolar ner använda mensskydd i toaletter, vilket orsakar både stopp och driftsstörningar.

En genomsnittlig kvinna förbrukar ca 11 000 engångs-mensskydd som tamponger och bindor under sin livstid. Det innebär att de som använder engångsskydd slänger ca 125–150 kilo bindor och tamponger var i soporna. Att jämföra med användning av menskopp – där en enda menskopp kan ersätta över 2500 bindor och tamponger.

Trots alla fördelar menskoppen har både miljö- och hälsomässigt, avstår tyvärr många unga kvinnor från att använda den. Delvis för att det upplevs som svårt och krångligt att kunna sätta den på plats. De unga kvinnor som med hjälp av rätt instruktioner lyckas, blir dock ofta väldigt nöjda i slutändan och byter därefter inte gärna tillbaka till engångsskydd.

Skolan kan därför med fördel i samband med sexualundervisningen uppmuntra, lära ut och visa stadens unga kvinnor hur man använder en menskopp på rätt sätt. Det hade i sin tur gett eleverna en medvetenhet om att en enkel gärning kan bli en sund, ekonomisk och miljömässig vinst på sikt.

Yrkande

Demokraterna

2021-03-12

Ärende nr: 3.1

Yttrande angående – Motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Grundskolenämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att säkerställa att det finns mensskydd i tillräcklig omfattning och lättillgängligt på samtliga grund- och gymnasieskolor.
2. Motionen anses besvarad

Yrkande

Det måste vara lika självklart att det finns mensskydd lättillgängligt som att det finns första förband nära tillhands på alla skolor och som det framgår av remissvar finns det på de flesta enheter redan idag. Likvärdighet oavsett var i staden man går i skolan borde också vara en självklarhet och därför vill vi Demokrater ge grundskole- och utbildningsnämnd i uppdrag att säkerställa lättillgänglig tillgång på mensskydd på alla kommunala skolor i staden.

Hur skolor informerar om och säkerställer att mensskydd finns lättillgängligt och i tillräcklig utsträckning på varje skola måste vi ha tillit till att skolorna med stöd av sin förvaltning själva kan hantera. Demokraterna anser inte att det är en uppgift för KS och KF att hantera den här typen av frågor, de skall endast visa på vikten av att det är lika på stadens skolor.

Yrkande

(Vänsterpartiet, Miljöpartiet)

2021-03-11

3.1

Yrkande angående – Motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Att bifalla motionen
2. Grundskolenämnden och Utbildningsnämnden får i uppdrag att informera alla elever om möjligheten att få gratis mensskydd via skolan.
3. Grundskolenämnden och Utbildningsnämnden får i uppdrag att möjliggöra för elever att ha direkt tillgång till mensskydd på samtliga skolor.
4. Grundskolenämnden och Utbildningsnämnden får i uppdrag att ersätta kostnaden för mensskydd med nämndcentrala medel.

Yrkandet

Det finns fortfarande ett tabu kring mens och många unga upplever att det är pinsamt att prata om. För de unga som dessutom inte har råd att själva köpa mensskydd kan det leda till dubbel skam; att både behöva prata om sin mens och att behöva be någon i personalen om hjälp med något man inte har råd med.

Jenny Broman (V) skriver i sin motion att mens blir ett hinder för frihet för de som inte har råd med mensskydd och konstaterar att det är positivt att många skolor redan idag kan erbjuda mensskydd till elever. Motionens intention med att erbjuda gratis mensskydd innebär att mensskydden ska finnas tillgängliga för alla som har behov av dessa. Ett erbjudande innefattar även information om att mensskydden finns att tillgå, samt att de ska kunna hämtas av eleverna under hela skoldagen utan att behöva avsätta tid för att hitta rätt personal. Unga människor ska inte vara tvungna att berätta för skolpersonalen att de har mens eller vilken typ av mensskydd de är i behov av.

Remissinstanserna beskriver att det redan finns möjlighet att få mensskydd på många skolor. Grundskolenämndens remissyttrande avstyrker förslaget eftersom de anser att behovet redan är tillgodosett genom elevhälsans förebyggande och främjande uppdrag. Vi rödgrönrosa anser att nämndens tolkning av motionens förslag har varit för snäv.

Tjänsteutlåtandet fokuserade endast på skolor i socialt utsatta områden, och inte ens där erbjuder alla skolor gratis mensskydd. Elever på skolor i socialt utsatta områden har förvisso de största ekonomiska behoven av gratis mensskydd, men det finns fattigdom även i andra delar av Göteborg. Även om behoven skiljer sig mellan olika delar av staden, bör en grundläggande tillgång till mensskydd vara lika utformad oavsett var du bor. Det kan vara ett känsligt ämne för elever som bor i mer välbärgade områden att prata om familjens dåliga ekonomi.

Utbildningsnämnden anser motionen besvarad då det redan finns tillgång till mensskydd på de kommunala gymnasieskolorna. Även här behöver en likvärdighet på alla skolor säkerställas och förbättras genom information och likvärdig tillgång till mensskydd.

Grundskolenämnden och Utbildningsnämnden beräknar att kostnaden för mensskydd år 2020 var cirka 13 000 kr, detta kan anses täcka de allra mest akuta behoven. De skolor som idag erbjuder mensskydd anger att det ryms inom skolans egen budget. Att erbjuda mensskydd enligt vårt förslag skulle öka kostnaderna men initialt bedömer vi att det kan rymmas inom nämndernas ordinarie budgetramar. För att det inte ska påverka skolornas budgetar ojämnt föreslår vi att skolor vid behov kan få ersättning från de centrala skolenämnderna för dessa inköp.

Vi rödgrönrosa föreslår att både Grundskolenämnden och Utbildningsnämnden ska genomföra informationsinsatser och se till att eleverna får direkt tillgång till mensskydd på samtliga skolor. Mensskydd finns i många olika varianter för att passa olika fysiska förutsättningar. Vilken typ av mensskydd som erbjuds anser vi att eleverna själva ska kunna lämna önskemål om till skolans elevhälsa, och det ska kunna ske anonymt. Precis som att tvål och toalettpapper finns tillgängligt på alla skolor utan att elever behöver berätta detaljer om ens personliga hygien, bör också mensskydd finnas tillgängliga på platser som eleverna själva kan komma åt.

Yrkande

Socialdemokraterna

2021-03-08

Ärende nr 3.1

Yrkande angående – Motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och i gymnasieskolan

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda och föreslå ett upplägg för hur staden kan erbjuda unga göteborgare en menskopp. Utredningen ska sammanställa vilka kostnader och effekter en sådan reform skulle innebära för stadens ekonomi och för stadens invånare samt föreslå vilken nämnd som ska ansvara för införandet.
2. Motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan anses besvarad då gratis mensskydd redan erbjuds inom grundskolan och gymnasieskolan i Göteborg.

Yrkandet

Menstruations-fattigdom är ett begrepp som det talas allt mer om i takt med att tabut kring menstruation minskar. I såväl Skottland som Nya Zeeland är det med hänvisningar till den utbredda fattigdomen man inför reformer för kostnadsfria mensskydd. I Sverige är fattigdomen inte lika utbredd, tack vare den starka socialdemokratiska välfärdsstat som byggts upp under 1900-talet. Likväl kan det för en enskild tjej i Göteborg vara svårt att ha råd med bra mensskydd, särskilt om man av olika skäl inte kan eller vågar be sina föräldrar om hjälp. Vi vet också att alltför många unga flickor i Göteborg växer upp i hem där menstruationen och den kvinnliga kroppen är tabubelagd.

Ingen flicka i Göteborg ska behöva avstå att delta i undervisning eller i fritidsaktiviteter för att hon inte har råd med mensskydd eller av andra skäl saknar tillgång. I dagsläget erbjuds bindor och tamponger till de som behöver genom skolans elevhälsa. Det erbjuds i princip på alla högstadieskolor i socialt utsatta områden och det erbjuds på alla gymnasieskolor. Det är stor variation i hur många som regelbundet använder skolans mensskydd, i grundskolan handlar det om cirka 50 elever per vecka. Förvaltningarnas kostnader för inköp av mensskydd inom ramavtal är mycket låga och förklaras till del av att flera skolor får stora volymer gratisprover från företag. Det är viktigt att skolan fortsätter att generöst erbjuda bindor och tamponger till de som behöver.

Socialdemokraterna ser gärna att inköpen ökar för att kunna erbjuda kostnadsfria mensskydd på ett likvärdigt sätt och utan att göra sig beroende av privata företags donationer i marknadsföringssyfte. Mot denna bakgrund anses vi motionen vara besvarad då gratis mensskydd redan erbjuds genom elevhälsan i grundskolan och gymnasieskolan.

Men Socialdemokraterna ser ett behov av ett bra och säkert mensskydd, som varje flicka har tillgång till även utanför skollokalerna. På samma sätt som vi tidigare har sett till att

erbjuda invånare över 65 år broddar för att förebygga fallolyckor, tycker vi att det bör utredas att erbjuda alla flickor en kostnadsfri menskopp. Kostnaden för detta ska inte tas från skolpengen vilket riskerar bli effekten av motionärens förslag, utan bör hanteras som en social insats för unga.

I Sverige är det fortfarande produkter av cellulosa-material som dominerar marknaden för mensskydd. Samtidigt börjar allt fler upptäcka fördelarna med menskopp. Koppen, som tillverkas av gummi eller silikon, kan användas i många år. Producenterna själva anger att produkten kan användas så länge som över tio år. Även en något lägre siffra skulle innebära en ojämförlig fördel mot andra produkter. Priset i butik ligger mellan 100–300 kr för en kopp, vilket kan jämföras med kostnaden för tamponger och bindor som kan uppgå till 100 kr eller mer per månad, mer än 1 000 kr per år.

Menskoppen är dessutom säker ur hälsosynpunkt och kan sitta i en hel skoldag utan att behöva tömmas vilket minskar behovet av täta toalettbesök som kan upplevas besvärande. Det finns heller inget avfall kopplat till menskoppen. Tamponger och bindor bidrar till sopberget och spolats tyvärr ofta ned i avloppet där de stoppar upp rörsystemet. Cellulosa-produkterna kommer även framgent vara ett viktigt komplement till menskoppen, men av miljömässiga hänsyn vore det önskvärt att användandet av menskopp ökade på bekostnad av engångsbindor och tamponger.

De populära cellulosa-produkterna i Sverige säljs framförallt av stora multinationella bolag med säte i USA, men även svenska Essity och den svenska staten, genom Apoteket AB, har viss produktion av mensskydd.

Menskoppar som säljs i Sverige skiljer sig från cellulosa-produkterna på detta område; de som säljs i Sverige produceras av flera olika företag varav flera är svenskägda bolag med produktion i Sverige och Norden. Företagen kan ha svårt att nå ut med marknadsföring i konkurrensen av de stora multinationella bolagen som har ett intresse av att bibehålla och öka konsumtionen av sina produkter.

I de politiska förslag som läggs fram om gratis mensskydd ligger ofta tonvikten på just cellulosa-produkter och det billiga, miljövänliga alternativet menskopp nämns sällan. I Nya Zeeland, ett ofta framhållet exempel, erbjuds enbart tamponger och bindor inom ramen för den uppmärksammade reformen med gratis mensskydd. Andra alternativ, som menskopp, är något man säger sig vilja avvakta med. Det finns risk att traditionella föreställningar och privata bolagsintressen står i vägen för unga flickors tillgång till säkra, billiga och hållbara mensskydd.

Att erbjuda alla flickor i ett visst åldersspann en menskopp - på samma sätt som staden gör med broddar - skulle kunna vara ett kostnadseffektivt sätt att erbjuda alla flickor, oavsett bakgrund, ett bra mensskydd. Vi hoppas också att en sådan reform kan bidra till att förändra kommande konsumtionsmönster i en mer hållbar riktning, även om cellulosa-produkter fortsatt ska finnas tillgängliga för de som så önskar.

**Tjänsteutlåtande**

Utfärdat 2021-02-10

Diarienummer 1468/20

Handläggare

Nicklas Faritzson

Telefon: 031-368 05 35

E-post: nicklas.faritzson@stadshuset.goteborg.se

Motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan

Motionen

Jenny Broman (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ge grundskolenämnden och utbildningsnämnden i uppdrag att genom elevhälsovården erbjuda gratis mensskydd till barn och unga i grundskola och gymnasieskola.

Motionären skriver att det fortfarande finns ett tabu kring mens, många unga kan känna skam och tycka att det är pinsamt att prata med föräldrar eller andra vuxna om mensskydd. De flesta får sin första mens när de går i grundskolan och det är viktigt att alla känner sig trygga om de till exempel råkar få mens under skoltid.

Enligt motionären utgör bindor, tamponger och menskopp en kostnad som med råge kan överstiga flera hundra kronor om året, vilket blir en stor kostnad särskilt för familjer med låga inkomster. Att unga inte har råd med mensskydd är något som oftast förknippas med mycket fattiga länder. Göteborgs Stadsmission har dock uppmärksammat att det är en aktuell fråga även i Göteborg, då de rapporterar att de möter tjejer och kvinnor som inte har råd med mensskydd för sig själva eller sina barn. För de som inte har råd med mensskydd blir mens ett hinder för frihet. Många väljer att stanna hemma från skolan eller att inte gå på aktiviteter och mens blir på så sätt något som begränsar framförallt tjejer och kvinnors liv.

Motionären skriver att enskilda skolor redan idag har valt att tillhandahålla mensskydd till sina elever genom elevhälsan, men motionären anser att alla skolor ska erbjuda denna möjlighet. Ungdomars behov av att få mensskydd genom skolan kommer att se olika ut över staden. För att inte vissa skolors ekonomi ska belastas mer än andras, bör de centrala skolenämnderna ansvara för kostnaderna.

Remissinstanser – beredning av motionen

Motionen har remitterats till grundskolenämnden, utbildningsnämnden samt nämnden för upphandling och inköp. Remissinstanserna svar är sammanställda i nedanstående tabell.

Remissinstans och	Beslut	Kommentar
Grundskolenämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget	Grundskoleförvaltningen instämmer i motionens intention om att tillgängliga mensskydd kan underlätta, åtminstone delvis, för flickor att känna sig trygga i

Remissinstans och	Beslut	Kommentar
	<p>ytrande till kommunstyrelsen.</p> <p>Omröstning</p>	<p>skolan under menstruationen. Detta kan bidra till att fler flickor vågar komma till skolan.</p> <p>En enkätundersökning som grundskoleförvaltningen genomfört visar att de allra flesta skolsköterskor i skolor med social utsatthet tillhandahåller mensskydd till sina elever, och att behovet enligt grundskolenämnden således redan är tillgodosett. Kostnaden för dessa mensskydd bedöms av nämnden som ringa, varför nämnden inte ser någon anledning att föreslå något annat ansvar för kostnaden än skolenheterna själva.</p>
Utbildningsnämnden	<p>Motionen anses besvarad</p> <p>Yrkande V och MP</p> <p>Omröstning</p>	<p>Utbildningsnämndens samtliga gymnasieskolor erbjuder idag mensskydd under skoltid till dem som behöver det. På några av skolorna vittnar skolsköterskorna om att det är samma elever som återkommer på grund av att de har det ekonomiskt ansträngt medan flertalet uppger att det är olika elever varje gång.</p> <p>Skolsköterskorna har tillgång till mensskydd för att möta elevers behov under skoltid och nämnden bedömer att detta kan rymmas inom elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande insatser. Det här är något som sker dagligen och skolsköterskorna ser inte några problem med att fortsätta hjälpa dessa elever utifrån dagens hantering.</p> <p>I motionens framförs att många elever väljer att stanna hemma från skolan eftersom de inte har råd med mensskydd. Enligt utbildningsnämnden delar inte skolsköterskor den bild utan bedömer att de som stannar hemma under mens i så fall gör det på grund av smärtor.</p> <p>För att inte vissa skolors ekonomi ska belastas mer än andras förslås i motionen att kostnaderna ska hanteras centralt. Även om kostnaderna skiljer sig mellan skolorna är det emellertid förvaltningens bedömning att kostnaderna är så låga att dessa ändå kan hanteras inom de enskilda skolornas budget.</p>

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Nämnden för inköp och upphandling	<p>Tar inte ställning till motionen med hänvisning till de synpunkter som tas upp i förvaltningens tjänsteutlåtande.</p> <p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.</p>	<p>Nämnden för inköp och upphandling gör bedömningen att förslaget berör ramavtalet sjukvårdsmateriel som är tecknat för staden. I avtalet finns mensskydd medtaget, dock inte i en volym och i ett utbud som täcker det behov som bedöms uppstå om mensskydd ska tillhandahållas för barn och unga i grundskola och gymnasieskola. Elevhälsan och ungdomsmottagningarna i staden har idag möjlighet att genom ramavtalet sjukvårdsmaterial köpa in mensskydd i form av bindor/trosskydd och tamponger. Utbudet av storlekar är dock begränsat.</p> <p>Nämndens bedömning är därför att det behov som uppstår vid ett eventuellt antagande av motionen är så stort att det i sig kräver en offentlig upphandling. Möjligheten att förhandla in en variation av produkter och väsentligt större volymer i nuvarande avtalet av sjukvårdsmateriel är, enligt nämndens bedömning, inte möjlig utifrån gällande regelverk.</p>

Bedömning ur ekonomisk dimension

Enligt grundskolenämnden uppgår förvaltningens inköp inom ramavtal för mensskydd under 2020 till 8 400 kronor. Det finns 30 unika beställare av mensskydd, de arbetar på alla typer av skolenheter, både med höga och låga socioekonomiska index.

Utbildningsnämndens inköpssystem Procedo visar att skolorna inhandlat mensskydd till en summa av ca 4 700 kronor under år 2019 och under år 2020 var kostnaden 2 500 kronor. Då kostnaderna inte är högre bedömer nämnden att detta inte behöver hanteras centralt utan kan som idag fortsätta att rymmas inom respektive skolas budget.

Enligt nämnden för inköp och upphandling är bedömning ur ekonomisk dimension för staden oklar eftersom det inte finns någon analys av volymer eller antalet personer som kan komma att vara aktuella för dessa produkter. Nämndens bedömning är att nästkommande upphandling av sjukvårdsmateriel, där det tydligt anges vilka produkter, storlekar samt uppskattade volymer dimensionerade till antalet elever som kan bli aktuella för dessa produkter, skulle kunna ge staden fördelaktiga priser då volymerna kommer att vara omfattande på alla aktuella produkter.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Enligt grundskolenämnden är det en jämställdhetsfråga att som flicka kunna gå till skolan på samma villkor som pojkar. Om flickor hindras att gå till skolan under menstruationen på grund av att de saknar mensskydd hemifrån kan det leda till att de får en sämre tillgång

till utbildning. Barnkonventionen har ratificerats av Sverige och innebär bland annat att skolan ska vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott¹.

Enligt utbildningsnämnden är mensskydd ett grundläggande behov för dem som menstruerar och tillgång till mensskydd i skolan är viktigt för trygghet och välmående och härigenom viktiga förutsättningar för att lyckas med sina studier. Enligt Barnkonventionens artikel 28 har ett barn rätt till utbildning. Tillgång till mensskydd under skoldagen för de som behöver det ökar möjligheten till utbildning på lika villkor.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och Utredning

Stadsdirektör

Bilagor

1. Motionen
2. Grundskolenämndens handlingar 2021-02-09 §48
3. Utbildningsnämndens handlingar 2021-02-12 §30
4. Handlingar från nämnden för inköp och upphandling 2021-02-11 §9

¹ Barnkonventionen, artikel 28.

Handling 2020 nr 250

Motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan

Hälften av Sveriges invånare har en livmoder. Under cirka 30 år av sina liv kommer de att få mens ungefär en gång i månaden. Trots det finns det fortfarande ett tabu kring mens, många unga kan känna skam och tycka att det är pinsamt att prata med föräldrar eller andra vuxna om mensskydd. De flesta får sin första mens när de går i grundskolan och det är viktigt att alla känner sig trygga om de till exempel råkar få mens på skoltid.

Bindor, tamponger och menskopp utgör en kostnad som med råge kan överstiga flera hundra kronor om året. Det blir en stor kostnad särskilt för familjer med låga inkomster. Att unga inte har råd med mensskydd är något som oftast förknippas med mycket fattiga länder. Men Göteborgs Stadsmission har uppmärksammat att det är en aktuell fråga även i Göteborg, då de rapporterar att de möter tjejer och kvinnor som inte har råd med mensskydd för sig själva eller sina barn.

För de som inte har råd med mensskydd blir mens ett hinder för frihet. Många väljer att stanna hemma från skolan eller att inte gå på aktiviteter och mens blir på så sätt något som begränsar framförallt tjejer och kvinnors liv. Enskilda skolor har redan idag valt att tillhandahålla mensskydd till sina elever genom elevhälsan. Vänsterpartiet anser att alla skolor ska erbjuda denna möjlighet. Ungdomars behov av att få mensskydd genom skolan kommer att se olika ut över staden. För att inte vissa skolors ekonomi ska belastas mer än andras, bör de centrala skolnämnderna ansvara för kostnaderna.

Unga ska inte känna att det finns ett tabu kring mens eller att det hindrar deras liv. Mensen ska inte heller vara en klassfråga. Därför vill Vänsterpartiet ge möjligheten till gratis mensskydd för ungdomar i Göteborgs grundskolor och gymnasieskolor.

Kommunfullmäktige föreslås besluta

Att grundskolenämnden och utbildningsnämnden ges i uppdrag att genom elevhälsovården erbjuda gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan.

Jenny Broman (V)



Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan

§ 48, N609-5133/20

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt grundskolenämndens yttrande över en motion från Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till alla flickor i grund- och gymnasieskola.

Förvaltningen har upprättat ett förslag till yttrande i ärendet.

Handlingar

Tjänsteutlåtande daterat 2020-12-11.

Skrivelse daterad 2021-02-09 från (V) och (MP) med yrkande, protokollsbilaga 4.

Förvaltningen föreslår att nämnden avstyrker motionen och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Jenny Broman (V) och Bosse Parbring (MP) yrkar att grundskolenämnden tillstyrker motionen.

Ordföranden Axel Darvik (L), Viktoria Tryggvadottir (S), Jessica Blixt (D) och Sofie Gyllenwaldt (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden Axel Darvik (L) ställer proposition på respektive yrkande och finner att grundskolenämnden beslutar bifalla förvaltningens förslag.

Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition:

Ja-röst för bifall till förvaltningens förslag

Nej-röst för bifall till motionen.

Sofie Gyllenwaldt (M), Viktoria Tryggvadottir (S), Jessica Blixt (D), Reger Shafik (S) Anna Jäderström (M), Camilla Harrysson (D) och Axel Darvik (L) röstar ja. (7)

Jenny Broman (V) och Bosse Parbring (MP) och röstar nej. (2)

Med 7 ja-röster mot 2 nej-röster har grundskolenämnden beslutat avstyrka motionen från Jenny Broman (V).



Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2021-02-09

Beslut

1. Grundskolenämnden avstyrker motionen från Jenny Broman (V).
 2. Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
 3. Grundskolenämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.
-

Expedieras

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2021-02-09

Vid protokollet

Sekreterare

Åke Ström

Ordförande

Axel Darvik (L)

Justerande

Bosse Parbring (MP)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

Åke Ström
Nämndsekreterare

**Tjänsteutlåtande**

Utfärdat 2020-12-11

Diarienummer N609-5133/20

Handläggare

Wenche Pålsson

E-post: wenche.palsson@grundskola.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Jenny Broman (V) om tillgång till gratis mensskydd i grundskola och gymnasieskola

Förslag till beslut

I grundskolenämnden

1. Grundskolenämnden avstyrker motionen från Jenny Broman (V).
2. Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Grundskolenämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

Grundskolenämnden har ombetts yttra sig över en motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till alla flickor i grund- och gymnasieskola. Förvaltningens undersökning visar att tillgängliga mensskydd är viktiga för många flickor, och att 15 av 16 tillfrågade högstadieskolor i socialt utsatta områden redan tillhandahåller mensskydd genom elevhälsan. Tillgängliga mensskydd kan beskrivas som en resurs inom elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete, i syfte att få fler flickor att vara närvarande och känna sig trygga i skolan.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningens inköp inom ramavtal för mensskydd 2020 uppgår till 8 400 kronor. Det är 30 unika beställare av mensskydd, som arbetar på alla typer av skolenheter, både med höga och låga socioekonomiska index. Utbildningsförvaltningen har en motsvarande inköpskostnad på cirka 5000 kronor.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Att som flicka kunna gå till skolan på samma villkor som pojkar är en jämställdhetsfråga. Om flickor hindras att gå till skolan under menstruationen på grund av att de saknar mensskydd hemifrån kan det leda till att de får en sämre tillgång till utbildning. Föreliggande tjänsteutlåtande kan dock visa att så gott som samtliga tillfrågade högstadieskolor redan tillgodoser behovet av mensskydd för de elever som behöver.

Barnkonventionen har ratificerats av Sverige och innebär bland annat att skolan ska vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott¹. Att tillhandahålla mensskydd i skolan kan vara en sådan åtgärd.

Samverkan

Information kommer att ges de fackliga organisationen inom ramen för Facklig samverkansgrupp (FSG) den 1 februari 2021.

Bilaga

Motion av Jenny Broman (V).

¹ Barnkonventionen, artikel 28.

Ärendet

Grundskolenämnden har ombetts yttra sig över en motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till alla flickor i grund- och gymnasieskola. Nämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 15 februari 2021.

Beskrivning av ärendet

För att bedöma behovet av mensskydd för flickor i socialt utsatta områden har en enkät skickats till samtliga skolsköterskor i högstadieskolorna som har ett socioekonomiskt index högre än 150. 16 skolsköterskor av 18 tillfrågade har besvarat enkäten.

Tillgång till mensskydd inom grundskolan idag

15 av skolsköterskorna uppger att de, och i vissa fall även rektor och lärare, redan tillhandahåller mensskydd för de flickor som behöver. Det är en stor variation mellan skolorna i hur många elever som regelbundet använder skolans mensskydd, men sammantaget uppskattas cirka 50 flickor per vecka nyttja möjligheten.

Skolsköterskorna uppger i genomsnitt att de beställer cirka 100-200 mensskydd per år. En skola beställer betydligt mer, 1500 stycken. Flera skolor erhåller också stora volymer gratisprover från olika företag, vilket kan förklara att årskostnaden för inköpen inom ramavtal totalt sett i förvaltningen endast uppgår till 8 400 kronor för 2020.²

Stadsmissionens arbete för att minska social utsatthet har uppmärksammats av Jenny Broman (V). Även grundskoleförvaltningen har varit i kontakt med Stadsmissionen för att mer specifikt ta reda på deras uppfattning i frågan om elever stannar hemma från skolan under menstruationen. Stadsmissionen uppger att det i första hand handlar om ekonomiskt utsatta mödrar som måste avstå från att köpa mensskydd till sig själva, men som försöker att prioritera sina döttrar. I gruppsamtal har det framkommit att det är vanligt att flickor hämtar mensskydd hos skolsköterska.³

Bidrar tillgängliga mensskydd till att fler flickor kommer till skolan?

Skolsköterskor har i enkäten värderat hur många flickor som stannar hemma från skolan under menstruationen. Fyra av skolsköterskorna kan inte bedöma detta, medan fyra uppger att antalet är lågt (ingen elev eller tre elever). Ytterligare sju skolsköterskor uppger att mellan fem och femton elever är hemma kopplat till menstruationen och en uppger att så många som 30% av flickorna är hemma.

Fem av skolsköterskorna tror att tillgängliga mensskydd bidrar till att fler flickor vågar komma till skolan under menstruationen, medan fem inte kan bedöma detta och ytterligare sex uppger att orsakerna till att flickor stannar hemma handlar om andra saker, framför allt smärta och/eller illamående. Några skolsköterskor skriver: *De som inte kommer till skolan de första dagarna har svårare problem såsom smärta, illamående med mera. /.../ Man får nog jobba med mer vad som händer i kroppen när man har menssmärta, att det är ok att använda tampong vid simning. De som verkligen är borta på grund av att de har smärtor kan vara relaterat till kvinnlig könsstympning. /.../ Nej,*

² Kontrollen har gjorts i inköpssystemet (Proceedo) för hela året 2020. En kontroll har även gjorts genom 20 stickprov på separata fakturor från Apoteket, där endast en innehöll inköp av mensskydd.

³ Enligt mailkorrespondens med Stadsmissionen, 2021-01-19.

stannar man hemma är det på grund av smärta eller annat – inte att det finns eller inte finns mensskydd i skolan.

Flera av skolsköterskorna delar bilden av att flera flickor har en tuff ekonomisk situation i sina familjer och att tillgängliga mensskydd i skolan underlättar för dem. Kunskap om mens och vad som händer i kroppen är också viktigt. En skolsköterska skriver: *Många av mina elever vågar inte berätta hemma att de har fått mens och en del familjer har inte pengar till att köpa mensskydd.* En annan menar att också ungdomsmottagningarna fyller en viktig funktion: *Tror mer på att man behöver ha en tillgänglig ungdomsmottagning i Bergsjön och kanske att man har en barnmorska eller kurator som är knuten till skolorna och som kommer på regelbundna besök och etablerar en relation så att det är naturligt att kunna gå till UMO om behovet finns.*

Förvaltningens bedömning

Grundskoleförvaltningen instämmer med intentionen i Jenny Bromans (V) motion om att tillgängliga mensskydd kan underlätta, åtminstone delvis, för flickor att känna sig trygga i skolan under menstruationen. Detta kan bidra till att fler flickor vågar komma till skolan. Enkätundersökningen har visat att de allra flesta skolsköterskor i skolor med social utsatthet tillhandahåller mensskydd till sina elever, och detta behov är således redan tillgodosett. Kostnaden för dessa mensskydd bedöms som ringa, varför förvaltningen inte ser någon anledning att föreslå något annat ansvar för kostnaden än skolenheterna själva.

Elevhälsan har ett hälsofrämjande och förebyggande uppdrag. I *Vägledning för elevhälsan*, återges att elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Elevhälsan har också ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor, liksom att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.⁴ Vägledningen återger vidare att tillgång till elevhälsa kan definieras som ”tillgång till den personal och de resurser som krävs för att elevhälsan ska kunna utföra sina samlade arbetsuppgifter utifrån vad som anges i skollagen och i andra lagar och författningar på området”⁵. Utifrån denna vägledning konstaterar grundskoleförvaltningen att tillhandahållandet av mensskydd mycket väl kan sägas falla inom det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, i synnerhet i skolor där elevers socioekonomiska situation är mer utsatt. Elevhälsan har alltså redan detta uppdrag, reglerat från statlig nivå.

Enkäten har synliggjort en rad andra aspekter av frågan, som är viktiga att arbeta vidare med kontinuerligt för att ytterligare undvika att flickor stannar hemma från skolan under menstruationen. Det handlar återigen om det främjande och förebyggande elevhälsoarbetet, så som att berätta om vad som händer i kroppen vid menstruationen, vad man kan göra för att underlätta besvär i form av smärta och illamående, och så vidare. Här är också skolans sex- och samlevnadsundervisning ett bra tillfälle att bryta tabun kring mens.

Sammantaget bedömer förvaltningen att motionen ska avstyrkas då behovet av mensskydd redan är tillgodosett utifrån elevhälsans förebyggande och främjande uppdrag.

⁴ *Vägledning för elevhälsan*, Skolverket och Socialstyrelsen, 2017, s. 28.

⁵ *Ibid*, s. 43.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Bengt Randén
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef Styrning och ledning

Yttrande till motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan, KF handling 2020 nr 250 (SLK-remiss dnr 1468/20)

§ 30, 0997/20

Beslut

Utbildningsnämnden beslutar att motionen anses besvarad.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Handling/ar

Tjänsteutlåtande 2021-09

Förvaltningens samverkansgrupp 2021-02-08

Yrkanden

Anna-Klara Behlin, 2:e vice ordförande, lägger ett tilläggsyrkande till utbildningsnämnden för (V) och (MP) med instämmande av (FI) att

1. direktören uppdras att genomföra informationsinsatser om tillgången till mensskydd på alla skolor.
2. direktören uppdras att genomföra ett försök med att placera ut mensskydd på några toaletter på den eller de skolor där behovet av mensskydd är som störst.

Yrkandet i sin helhet biläggs protokollet som bilaga 2.

Michelle Plavsich (D) yrkar avslag på tilläggsyrkandet.

Propositionsordning

Följande propositionsordning godkänns. Först tas ställning till om motionen anses besvarad. Det finns bara ett förslag till beslut.



Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2021-02-12

Därefter ställs tilläggsyrkandet mot avslag.

Ordförande konstaterar att det finns ett huvudförslag och att det bifalles.

Därefter ställer ordförande proposition på tilläggsyrkandet och finner att det avslås.

Votering begärs och ska genomföras.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition:

Ja för avslag på yrkande från (V) (MP) med instämmande från (FI).

Nej för bifall på yrkande från (V), (MP) med instämmande av (FI).

Christina Hjort Bröndt (M), Alfred Johansson (S), Michelle Plavsich (D), Pija Ekström (S), Mattias Tykesson (M), Daniel Havdelin (S) och Pär Gustafsson (L) röstar Ja (7).

Anna-Klara Behlin (V) och Ulf Carlsson (MP), röstar Nej (2)

Ordförande finner att tilläggsyrkandet avslås.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2021-02-12

Vid protokollet

Sekreterare

Britta Ryding

Ordförande

Pär Gustafsson

Justerande

Anna-Klara Behlin

Tilläggsyrkande
2021-02-12

(Vänsterpartiet, Miljöpartiet)

Ärende 14

Yrkande angående – Yttrande till motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan, KF handling 2020 nr 250

Förslag till beslut

I utbildningsnämnden:

1. Direktören uppdras att genomföra informationsinsatser om tillgången till mensskydd på alla skolor.
2. Direktören uppdras att genomföra ett försök med att placera ut mensskydd på några toaletter på den eller de skolor där behovet av mensskydd är som störst.

Yrkandet

Tillgång till mensskydd genom elevhälsan finns idag på alla våra gymnasieskolor, vilket är mycket positivt. Vi rödgrönrosa anser dock att det inte tillräckligt. De relativt låga kostnaderna för mensskydd tyder på att inte alla elever vet om eller av annat skäl inte använder sig av möjligheten att hämta mensskydd hos elevhälsan. För att säkerställa att alla elever som har behov av mensskydd också får det anser vi att åtgärder bör genomföras. Dels så måste det säkerställas att alla elever känner till möjligheten, dels så behöver den praktiska hanteringen underlättas. Att behöva gå till skolsköterskan och be om mensskydd kan vara ett hinder. Vi förslår därför att någon eller några skolor där eleverna har störst behov av mensskydd ska placera ut mensskydd på toaletterna eller andra lämpliga platser på skolan. Försöket med utplacerade mensskydd ska utvärderas och återrapporteras till nämnden.



Tjänsteutlåtande Nr 2021-09

Utfärdat 2021-01-18

Diarienummer 0997/20

Handläggare

Katarina Högfeldt

Telefon: 031-367 00 36

E-post: katarina.hogfeldt@educ.goteborg.se

Yttrande till motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan, KF handling 2020 nr 250

Förslag till beslut

I utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutar att motionen anses besvarad.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har överlämnat remiss angående motion av Jenny Broman (V) med ett förslag om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan, handling 2020 nr 250, till utbildningsnämnden för yttrande. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2021-02-15.

Samtliga av utbildningsförvaltningens skolor tillhandahåller idag mensskydd genom elevhälsan till de elever som behöver det. Skolsköterskorna ser inte heller några problem med att fortsätta hjälpa elever med dagens hantering.

Ungdomarnas behov av att få mensskydd skiljer sig åt mellan skolorna men det är emellertid förvaltningens bedömning att kostnaderna är så låga att dessa ändå kan hanteras inom de enskilda skolornas budget.

Förvaltningen föreslår utbildningsnämnden att förklara motionen besvarad.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utbildningsförvaltningens inköpssystem Proceedo visar att skolorna inhandlat mensskydd till en summa av ca 4,700 kronor under år 2019 och under år 2020 var den kostnaden 2,500 kronor. Då kostnaderna inte är högre bedömer förvaltningen att detta inte behöver hanteras centralt utan kan som idag fortsätta att ligga på respektive skolas budget.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Mensskydd är ett grundläggande behov för dem som menstruerar och tillgång till mensskydd i skolan är viktigt för trygghet och välmående; viktiga förutsättningar för att lyckas med sina studier. Enligt barnkonventionens artikel 28 har ett barn rätt till utbildning. Tillgång till mensskydd under skoldagen för de som behöver det ökar möjligheten till utbildning på lika villkor.

Samverkan

Tjänsteutlåtandet samverkas med de fackliga organisationerna i FSG 2021-02-08.

Bilagor

1. Motion av Jenny Broman (V) om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan.

Ärendet

Utbildningsnämnden har att ta ställning till motion av Jenny Broman (V) med ett förslag om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan i Göteborgs Stad, Handling 2020 nr 250, till utbildningsnämnden för yttrande.

Utbildningsnämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2021-02-15.

Beskrivning av ärendet

Jenny Broman (V) skriver i sin motion att och det är viktigt att alla känner sig trygga om de till exempel råkar få mensen på skoltid.

Vänsterpartiet anser att alla skolor ska erbjuda mensskydd till sina elever genom elevhälsan. För att inte vissa skolors ekonomi ska belastas mer än andras, bör de centrala skolnämnderna ansvara för kostnaderna.

Jenny Broman (V) skriver att många väljer att stanna hemma från skolan eller att inte gå på aktiviteter för att de inte har råd med mensskydd och mensen blir på så sätt något som begränsar framförallt tjejer och kvinnors liv.

I motionen lyfts också att mensskydd utgör en stor kostnad särskilt för familjer med låga inkomster. Avslutningsvis skriver motionären att mensen inte ska vara en klassfråga. Därför vill Vänsterpartiet ge möjligheten till gratis mensskydd för ungdomar i Göteborgs grundskolor och gymnasieskolor. Motionären föreslår Kommunfullmäktige besluta

Att grundskolenämnden och utbildningsnämnden ges i uppdrag att genom elevhälsovården erbjuda gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan.

Förvaltningens/bolagets bedömning

Samtliga av utbildningsförvaltningens gymnasieskolor erbjuder redan idag mensskydd under skoltid till dem som behöver det. På några av skolorna vittnar skolsköterskorna om att det är samma elever som återkommer på grund av att de har det ekonomiskt ansträngt medan flertalet uppger att det är olika elever varje gång. Skolsköterskorna har tillgång till mensskydd för att möta behovet under skoltid och förvaltningen bedömer att detta kan rymmas inom elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande insatser. Det här är något som sker dagligen och skolsköterskorna ser inte några problem med att fortsätta hjälpa dessa elever med dagens hantering.

Motionären skriver att många elever väljer att stanna hemma från skolan eftersom de inte har råd med mensskydd. Förvaltningens skolsköterskor delar inte den bilden utan bedömer att de som stannar hemma under mensens i så fall gör det på grund av smärter.

För att inte vissa skolors ekonomi ska belastas mer än andras föreslår motionären att kostnaderna ska hanteras centralt. Även om kostnaderna skiljer sig mellan skolorna är det emellertid förvaltningens bedömning att kostnaderna är så låga att dessa ändå kan hanteras inom de enskilda skolornas budget.

Förvaltningen förklarar motionen besvarad.

Tomas Berndtsson

Maija Söderström

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Planering och utveckling



Svar på remiss: Motion om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan

§ 9, 337/20

Beslut

1. Inköps- och upphandlingsnämnden beslutar att inte ta ställning till motionen med hänvisning till de synpunkter som tas upp i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Nämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Kommunstyrelsen.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Jenny Broman (V) har väckt en motion i Kommunfullmäktige om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan. Inköps- och upphandlingsnämnden är remissinstans.

Handlingar

1. Tjänsteutlåtande den 18 januari 2021,
2. Motion om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan.

Propositionsordning

Ordförande frågar om nämnden kan besluta enligt förvaltningens förslag och finner att det är nämndens beslut.

Dag för justering

2021-02-11

Vid protokollet

Sekreterare

Kajsa C. Sultanova

Ordförande

Gustaf Göthberg (M)

Justerande

Eva Ternegren (MP)



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-01-18

Diarienummer N050-337/20

Handläggare

Marie Lindqvist

Telefon: 031-366 37 14

E-post: marie.lindqvist@ink.goteborg.se

Svar på remiss: Motion om gratis mensskydd till barn och ungdomar i grundskolan och gymnasieskolan

Förslag till beslut

1. Inköps- och upphandlingsnämnden beslutar att inte ta ställning till motionen med hänvisning till de synpunkter som tas upp i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Nämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Kommunstyrelsen.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Då mensskydd inte täcks av upphandlade avtal i tillräcklig omfattning och variation bör beslut om gratis mensskydd till barn och ungdomar i grundskolan och gymnasieskolan inte införas förrän produkterna kunnat inkluderas i en framtida upphandling.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Bedömning ur ekonomisk dimension för staden är oklara eftersom det inte finns någon analys av volymer eller antalet personer som kan komma vara aktuella för dessa produkter.

Förvaltningens bedömning är att det vid nästkommande upphandling av sjukvårdsmateriel, där det tydligt anges vilka produkter, storlekar samt uppskattade volymer dimensionerade till antalet elever som kan bli aktuella för dessa produkter, skulle kunna ge staden fördelaktiga priser då volymerna kommer vara omfattande på alla aktuella produkter.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Bilagor

1. Motion om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan

Ärendet

Jenny Broman (V) har väckt en motion i Kommunfullmäktige om gratis mensskydd till barn och unga i grundskolan och gymnasieskolan. Inköps- och upphandlingsnämnden är remissinstans. Remissvar ska vara inlämnat till stadsledningskontoret senast den 15 februari.

Beskrivning av ärendet och förvaltningens bedömning

Motionen föreslår att staden inför gratis mensskydd till barn och ungdomar i grundskolan och gymnasieskolan. Motionen besvaras utifrån nämndens grunduppdrag att tillhandahålla ramavtal för stadens verksamheter.

Bedömningen från Inköp- och upphandlingsförvaltningen är att förslaget berör ramavtalet sjukvårdsmateriel som förvaltningen tecknat för staden. I detta avtal finns mensskydd medtaget, dock inte i en volym och i ett utbud som täcker det behov som bedöms uppstå om mensskydd ska tillhandahållas för barn och unga i grundskola och gymnasieskola. Elevhälsan och ungdomsmottagningarna i staden har idag möjlighet att genom ramavtalet sjukvårdsmaterial köpa in mensskydd i form av bindor/trosskydd och tamponger. Utbudet av storlekar är dock begränsat.

Det saknas följaktligen upphandlade avtal som täcker ett eventuellt behov. Förvaltningens bedömning är att det behov som uppstår vid ett eventuellt antagande av motionen är så stort att det i sig kräver en offentlig upphandling.

Möjligheten att förhandla in en variation av produkter och väsentligt större volymer i nu gällande avtal av sjukvårdsmateriel är enligt förvaltningens bedömning inte möjlig utifrån gällande regelverk.

Det är förvaltningens bedömning att det är både affärsmässigt och praktiskt mest fördelaktigt för staden att, vid ett eventuellt bifall till motionen, ta med en variation av mensskydd i rätt volymer vid en ny upphandling av sjukvårdsmateriel. Genom att konkurrensutsätta produkterna och samordna dessa med andra produkter inom avtalskategorin får staden möjlighet att få bättre priser och villkor än vad som skulle vara möjligt att få vid en separat upphandling av mensskydd.

Förvaltningens bedömning är följaktligen att det av legala skäl skulle vara nödvändigt att upphandla mensskydd vid ett bifall till motionen samt att det av affärsmässiga och praktiska skäl är önskvärt att i så fall inkludera dessa produkter i ramavtalet sjukvårdsmateriel. Detta ramavtal planeras att konkurrensutsättas år 2022/2023 för att ett nytt avtal ska kunna börja gälla den 1 oktober år 2023 då det nuvarande avtalet löper ut.

Marie Lindqvist
Enhetschef Upphandling

Henrik Karlsson
Förvaltningsdirektör